

Dr. Tarczay Áron:
A sporttal kapcsolatos választottbíráskodásról

A sporttal kapcsolatos jogviták rendezésére nemzeti szinten – a rendes bíróságok sporttal kapcsolatos ítélkezése mellett – az utóbbi években világszerte sport választottbíróóságok jöttek létre, a nemzetközi jogviták rendezésére pedig – Juan Antonio Samaranch kezdeményezésére – 1984-ben megkezdte működését a lausanne-i székhelyű¹ Tribunal arbitral du sport (TAS), vagy angol nevén Court of Arbitration for Sport (CAS).

1. A CAS története

A CAS működésének kezdeti szakaszában a CAS 60 tagja közül 15-15 tagot jelölt ki a NOB (International Olympic Committee - IOC), a NOB elnöke, a nemzetközi sportszövetségek, és a nemzeti olimpiai bizottságok. A működési költségeket a NOB állta, és az eljárások – a pénzügyi természetű vitákat leszámítva – ingyenesek voltak. A költségvetést a NOB elnöke határozta meg, a szabályzatokat pedig a NOB Közgyűlés módosíthatta a NOB Végrehajtó Bizottság javaslatára. A kontradiktórius eljárás mellett már ekkor lehetősége volt bármely sportszervezetnek, vagy a sporthoz kötődő magánszemélynek arra, hogy bármely jogkérdésben – peren kívül – állásfoglalást kérjen a CAS-tól.

A CAS által 1991-ben kiadott Útmutató tartalmazott minta választottbíróósági kikötéseket (model arbitration clauses), ezek egyike nemzetközi sportszövetségek alapidokumentumaiba volt foglalható, amely alapján a szövetség alapszabályából eredő vitákat lehetett a CAS elé utalni. Ez volt az a gyakorlat, amelyből – bár a CAS szabályzatai ezt szövegszerűen még nem tartalmazták – később a CAS fellebbezési fórumként való eljárása (appeals procedure) kifejlődött, hiszen – más jogvitákkal ellentétben – ebben az esetben gyakran a sportszövetség valamely sportszervezet, vagy sportoló ügyében hozott határozata megtámadása volt a jogvita alapja. A Nemzetközi Lovas Szövetség (FEI) volt egyébiránt az első olyan sportszövetség, amely ezt a klauzulát alkalmazta, mára szinte valamennyi olimpiai sportág, és több, nem olimpiai sportág nemzetközi szövetsége alkalmazza. Eddig a jellemző ügyek a szponzori szerződésekkel, a televíziós közvetítési jogdíjakkal, a sportolók szerződéseivel kapcsolatos ügyek voltak, a fenti klauzula megjelenését követően azonban rengeteg dopping ügy is a CAS elé került. Ennek folytán a CAS szervezetének is meg kellett változnia.

1992-ben a lovas Elmar Gundel, akit a FEI lódopping miatt eltiltott és pénzbírsággal sújtott, a CAS-hoz fordult jogorvoslatért. A CAS enyhített ugyan az eltiltás mértékén, de a sportoló ezzel sem volt elégedett, és a svájci állami bíróságon a CAS ítéletét is megtámadta. A svájci Tribunal Fédéral² kimondta, hogy a CAS a FEI-től függetlennek tekinthető, annak ellenére, hogy a CAS 60 tagjából hármat adott ez a szövetség. Ugyanakkor az ítélet rámutatott arra, hogy a CAS a NOB-hoz kötődik igen szorosan: a NOB viseli a költségeit, megváltoztathatja a szabályzatait, a NOB és a NOB elnök tagokat nevez ki a CAS-ba. A NOB határozatának megtámadása esetén tehát a CAS a Tribunal Fédéral álláspontja szerint nem lett volna kellően független testület. A fenti események után tehát egyrésztől hatékonyabb eljárási szabályokat kellett alkotni, másrészt – mind szervezeti, mind anyagi szempontból – meg kellett teremteni a CAS függetlenségét a NOB-tól. Ez utóbbi célt szolgálta az International Council of Arbitration for Sport (ICAS) létrehozása, melynek feladata a CAS finanszírozásával és

¹ Hogy ne csak az európai kontinens sportolói, sportszervezetei vehessék könnyen igénybe a Sport Választottbíróóságot, az ICAS 1996-ban egy sidney-i és egy denveri irodát hozott létre, majd 1999-ben a denveri iroda New Yorkba költözött át.

² Recueil Officiel des Arrêts du Tribunal Fédéral 119 II 271

igazgatásával kapcsolatos ügyek intézése. Magát a CAS-t két divízióra osztották: az Ordinary arbitration division bírálja el azokat az ügyeket, amelyekben a CAS nem valamely sportszövetség határozatának megsemmisítésére irányuló keresetekről döntött, míg az ilyen vitákban az Appeals arbitration division jár el. Az új eljárási szabályzat (Code of Sports-related Arbitration) 1994. november 22. óta hatályos.³

1996-ban az ICAS létrehozott egy ad hoc CAS osztályt (ad hoc division) az atlantai olimpiával kapcsolatos jogviták 24 órás határidőn belüli rendezésére, ennek 12 választottbírája a játékok ideje alatt Atlantában tartózkodott. Speciális eljárási szabályokat is megalkottak, amelyek az általános szabályoknál gyorsabb, rugalmasabb, egyszerűbb eljárást tettek lehetővé. Az utóbbi időben a legjelentősebb világversenyekeken működik a CAS-nak ad hoc osztálya, az adott eseményre szóló külön szabállyal.

2. A CAS és az ICAS szervezete⁴

Az ICAS-nak húsz tagja van, ezek elismert jogászok, közülük – saját tagjai, vagy külső jogászok közül – hármat az ASOIF, egyet az AIWF, négyet az ANOC, négyet a NOB nevez ki, majd az így megválasztott 12 tag még négy tagot kinevez a sportolókkal történt konzultációt követően, ez a 16 tag pedig még négyet a fenti szervezetektől független személyek közül. A tagokat 4 évre nevezik ki, mely kinevezés megújítható. Ezek a tagok szigorú titoktartási kötelezettséget vállalnak, nem lehetnek a CAS választottbírái, és nem képviselhetik a CAS előtt egyik peres felet sem. Az ICAS jogosult módosítani a választottbíráskodás szabályrendszerét. Az ICAS összeállítja a választottbírók névsorát, kinevezi a CAS osztályainak (Ordinary arbitration division és Appeals arbitration division) elnökét és alelnökét, a CAS főtitkárát, felügyeli a CAS bírósági hivatala tevékenységét, felállíthat regionális, vagy helyi, állandó, vagy ad hoc osztályokat. Az ICAS kezeli a CAS működésére érkezett pénzeszközöket, jóváhagyja a CAS költségvetését. Az ICAS elnököt és két alelnököt választ, az ICAS elnöke egyben a CAS elnöke is. Az ICAS a személyi kérdések, a szabályzatok módosítása, valamint egyes pénzügyi döntések kivételével igazgatósága (Board) útján is gyakorolhatja funkcióit, mely az ICAS elnökéből és alelnökeiből, és a CAS két említett osztályának elnökéből áll.

Az ICAS a választottbírók kiválasztásakor olyan jogászokat kér fel, akik a nemzetközi sportjog, vagy a nemzetközi választottbíráskodás terén elismert szaktekintélyek, ismerik a sportokat, és a CAS hivatalos nyelvei (angol, francia) közül legalább egyet beszélnek. Az ICAS törekszik arra, hogy a választottbírók 1/5-e a NOB, 1/5-e az ASOIF és az AWIF, 1/5-e az ANOC által javasolt személyekből kerüljön a testületbe, 1/5-e a sportolók érdekvédelme céljából a sportolói szervezetekkel való konzultáció útján kerüljön a testületbe, 1/5-e pedig valamennyi felsorolt szervezettől független legyen. Az ICAS-nak törekednie kell a kontinensek, és a különböző jogi kultúrák egyenlő képviselőjére is. A választottbírók is szigorú titoktartási kötelezettségnek vetik alá magukat. A CAS eljárásaiban csak olyan személy járhat el választottbíróként, aki az ICAS névjegyzékén szerepel.

3. A CAS eljárása

³ Az ICAS létrehozásáról és a CAS új szervezetéről 1994. június 22-én megállapodást (Paris Agreement) írt alá – többek között – a NOB, a nyári olimpiai sportágak nemzetközi szövetségeit tömörítő Association of Summer Olympic International Federations (ASOIF), a téli sportágak szövetségeit tömörítő Association of International Winter Sports Federations (AIWF) és a nemzeti olimpiai bizottságok nemzetközi szervezete Association of National Olympic Committees (ANOC).

⁴ A CAS szabályzatai megtalálhatóak a www.tas-cas.org honlapon. Ugyanitt egyes jogesetek leírása is olvasható.

A CAS – az említett ad hoc szabályzatokban foglalt speciális eljárásokat⁵ nem számítva – négyféle eljárást ismer: 1. az általános választottbírói eljárást (ordinary arbitration procedure), 2. a „fellebbezési” eljárást (appeals arbitration procedure, mely során a felperes sportszövetségek, egyéb szervezetek határozatát támadhatja meg), 3. a tanácsadói vélemény (advisory opinion) kérésére irányuló konzultációs eljárást (consultation procedure), és 4. a mediációs eljárást (mediation procedure).

A kétféle választottbírói eljárás kétfázisú: egy írásbeli (written procedure) és egy szóbeli (oral procedure) részből áll. Ez utóbbi során a meghallgatást (hearing) rendszerint Lausanne-ban tartja a CAS, de ha a körülmények olyanok, a felek meghallgatása után az eljáró tanács elnöke, vagy ha őt még nem jelölték ki, az érintett osztály elnöke ettől eltérő helyszínt is megjelölhet. Az általános eljárás a felek választottbírói kikötése alapján (compromissum, vagy clausula compromissoria) indulhat el, a „fellebbezési” eljárás pedig valamely sportszervezet alapszabályi rendelkezése alapján, mellyel a sportszervezet maga ismeri el a határozatai felülbírálatára jogosult szervnek a CAS-t. A CAS hivatalos nyelvei a francia és az angol, mely közül az eljárás nyelvét a tanács elnöke, vagy ha a tanács elnöke még nem lett kijelölve, az érintett osztály elnöke választja ki. Ezek után az eljárás folyamán csak a felek és a tanács egyetértésével használható más nyelv. A gyakorlatban a választottbírók személye meg is határozhatja az eljárás nyelvét, hiszen több választottbíró csak az egyik nyelvet beszéli; ha pedig a felek egyikének valamelyik hivatalos nyelv az anyanyelve, a másiknak nem, akkor a fair trial elvéből fakadóan a másik nyelv kijelölése tűnik igazságosnak. Kivételesen a felek és az eljáró tanács egyetértésével harmadik nyelven is folyhat az eljárás. Az ICAS igazgatósága visszahívhatja a választottbírókat, ha az visszautasítja feladatai elvégzését, vagy azok elvégzésében akadályoztatva van, illetve – valamely fél kérelmére – akkor is, ha pártatlansága kétségessé válik. Ezekben az esetekben, vagy a választottbíró elhalálozása esetén az új választottbíró kijelölése után az eljárást annak megismétlése nélkül lehet folytatni. A tanács többségi határozattal hoz ítéletet, ennek hiányában az elnök szavazata dönt. A költségek viseléséről a tanács ítéletében dönt, figyelembe véve a pernyertességet és a felek perbeli magatartását, valamint pénzügyi erőforrásait is. A CAS ítélete a svájci állami bíróságon megtámadható a svájci nemzetközi magánjog szabályai szerint⁶. Az ítéletek kikényszeríthetőségét segítheti a külföldi választottbírói ítéletek elismeréséről és végrehajtásáról szóló 1958-as New York-i Egyezmény⁷.

Az általános eljárásban egy vagy háromfős tanács jár el. Ha a felek megállapodása nem tartalmazza a választottbírák számát, erről az érintett osztály elnöke dönt. A felek megállapodhatnak a választottbírók kinevezésének módjában is, megállapodás hiányában egyfős tanács esetén az osztály elnöke jelöli ki a választottbírókat, ha a felek 15 napon belül nem tudnak a személyében megállapodni, háromfős tanács esetén a felperes a keresetében nevez meg egy választottbírókat, az alperes az ellenkérelmében – a felek bírónévezése hiányában az osztály vezetője nevezi ki a választottbírókat – e két választottbíró pedig

⁵ Ilyen pl. a 2006-os labdarúgó világbajnokságra elkészített „Arbitration Rules for the FIFA World Cup 2006. Final Round”, amely elérhető a www.tas-cas.org honlapon.

⁶ Amennyiben az ítélet a svájci közrendbe ütközik, amennyiben a tanács nem volt jogszerűen megalakítva, amennyiben a választottbírói eljárás megsértette a keresethez kötöttség elvét, vagy ha a felek egyenjogúságához, vagy meghallgatáshoz való joga sérült.

⁷ New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards of 10 June 1958 Magyarországon kihirdette az 1962. évi 25. tvr.

megnevezi a tanács harmadik tagját, aki egyben a tanács elnöke.⁸ Ez utóbbi esetben ha a két választottbíró megállapodni nem tud, az osztály elnöke nevezi ki a tanács elnökét. A választottbíró kinevezése akkor hatályosul, ha ezt az osztály elnöke megerősíti. Ennek során vizsgálni kell a választottbíró pártatlanságát, nyelvismeretét. A perbe beavatkozásra lehetőség van, ha a beavatkozó is részese a választottbírói kikötésnek, vagy a felek megállapodnak a beavatkozás megengedéséről. A választottbírók és a felek is titoktartást vállalnak, maga az ítélet is csak akkor tehető közzé, ha a felek ehhez hozzájárulnak, vagy az ítélet így rendelkezik. Az írásbeli eljárásban a kereset és az ellenkérelem benyújtását követően új bizonyítékra a fél csak a másik fél hozzájárulásával hivatkozhat. Így ezekben a beadványokban kell megnevezni a tanúkat, és indítványt tenni szakértő kirendelésére. A meghallgatásra idézett tanúk, szakértők költségeit és esetleges tolmácsuk díját az a fél téríti meg, aki meghallgatásukat indítványozta, és ennek a félnek a terhére esik az, ha a tanú nem jelenik meg, hiszen a CAS-nak nem állnak rendelkezésére kényszerítő eszközök. A tanács elnöke kivételesen engedélyezheti a tanúk és szakértők telefon-, vagy videokonferencián keresztül történő meghallgatását. A tanács a tanú, vagy szakértő meghallgatását megtagadhatja, ha előadásuk nem tartozna a tárgyra. A tanúk, szakértők a meghallgatás helyett előzetesen írásban is nyilatkozhatnak. A meghallgatás a felek perbeszédével ér véget, ezt az alperes mondhatja el utoljára. A tanács úgy is rendelkezhet, hogy nem tart meghallgatást, ha az írásos beadványok megismerése után ezt sürgősségként tartja. A felek egyébiránt a fentiekől eltérő gyorsított eljárásban is megállapodhatnak. A CAS a felek által választott jogot alkalmazza – illetve a felek közös kérése alapján ex aequo et bono dönt –, jogválasztás hiányában a svájci jogot.

A „fellebbezési” eljárás során ha a sportszervezet, melynek a határozatát a felperes megtámadja, alapszabályában másképp nem rendelkezik, a fellebbezési határidő a határozat közzétételét követő 21 nap. A határidő lejártát követően a fellebbező félnek még 10 napja van részletes indokolása előadására, ennek hiányában a fellebbezést visszavontnak kell tekinteni. A fellebbező félnek ezzel egy időben kell bizonyítási indítványát – ideértve a szakértői és tanúbizonyítási indítványt is – benyújtani. Ha a felek másképp nem állapodnak meg, és az osztály elnöke sem dönt egyfős tanácsról, az eljárás egy háromfős tanács előtt folyik.⁹ A fellebbezés kézhezvételétől számított 20 napon belül az alperes benyújtja ellenkérelmét. Ha a felek másképp nem állapodtak meg, vagy kivételes esetben a tanács elnöke másképp nem rendel, a fellebbezés, illetve az ellenkérelem benyújtása után a felek új jogi érvekre nem hivatkozhatnak, új bizonyítási indítványt nem tehetnek. A felek egyéb jogválasztása hiányában a tanács a fellebbezett határozatot meghozó sportszövetség szervezet székhelye szerinti állam jogát, vagy a tanács által alkalmazandónak ítélt más állam jogát alkalmazza.

Konzultációs eljárás során tanácsadó véleményt kérhet a CAS-tól a NOB, az ASOIF és az AIWF, az egyes nemzeti olimpiai bizottságok, a Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség (World Anti-doping Agency – WADA), valamint a NOB által elismert bármely nemzetközi sportszövetség a sporttal kapcsolatos bármilyen jogi ügyben. Ezek a tanácsadó vélemények senkire nem rónak jogi kötelezettséget, mindössze szakértői anyagoknak tekinthetők.¹⁰

⁸ Ha több felperes, vagy alperes van, és háromfős tanácsnak kell eljárnia, előfordulhat, hogy a felperesek, vagy alperesek nem tudnak egymás közt megállapodni a választottbíró személyéről. Ebben az esetben az osztály elnöke dönt.

⁹ A fellebbezési nyilatkozatkétesítésétől számított 10 napos határidőn belül az alperes is megnevezi a választottbíróját, ha nem egyfős tanács jár el; ennek elmulasztása esetén az osztály elnöke jelöli ki a választottbírókat. Ha egyfős tanács jár el, őt az osztály elnöke jelöli ki, egyébként is a választottbírók kinevezése és megerősítése az általános eljárás szabályai szerint történik.

¹⁰ Egy híres tanácsadó vélemény a következőképpen született meg: az Ausztrál Olimpiai Bizottság (Australian Olympic Committee) azt a kérdést tette fel a CAS-nak, hogy a Nemzetközi Amatőr Úszósövetség (Fédération

Az 1999-től létező mediációs eljárás a felek kölcsönös alávetési szerződése alapján az eljárás díjának befizetése után indulhat el, amely önálló szerződés is lehet, vagy egy kereskedelmi szerződés alávetési klauzulája. Ennek során a felek egyeztetnek a CAS egy mediátor segítségével. A doppingügyek, fegyelmi ügyek és határozatok megtámadása kivételével bármilyen sporttal kapcsolatos vitában igénybe vehető a CAS mediáció. Amennyiben a felek másképpen nem egyeznek meg, a CAS a „CAS Mediation Rules” elnevezésű szabályzat rendelkezései szerint jár el. A mediátorok listáját az ICAS határozza meg, köztük lehetnek CAS választottbírók és más személyek is. Ha a felek nem állapodnak meg a mediátor személyéről, akkor a CAS elnöke jelöli ki a mediátort, aki azonban bármely fél tiltakozása esetén, vagy ha maga észleli, hogy nem tudja a feleket megegyezésre vinni, ezt köteles a CAS elnökének jelezni, hogy az másik mediátort jelöljön ki. A mediátornak függetlennek kell maradnia a felektől, de külön-külön is találkozhat a felekkel. A felek eltérő megállapodása hiányában a mediátor határozza meg az eljárás során a felek nyilatkozataira előírt határidőket. A mediátor, a felek és képviselőik kötelesek titokként kezelni az eljárás során szerzett információt. A tárgyalásokról nem készül jegyzőkönyv, és minden írásos anyagot visszakap annak előterjesztője, anélkül, hogy arról másolatot készítenének. A felek semmilyen jogi eljárásban nem hivatkozhatnak bizonyítékként az eljárás során a másik fél által tett ajánlatra, beismerő nyilatkozatra, a mediátor által tett javaslatra, a másik fél által előterjesztett dokumentumokra, vagy arra a tényre, hogy valamelyik fél az eljárásban egy egyezségi javaslat elfogadására hajlandó lett volna, vagy nem volt hajlandó. Ha azonban a felek megegyeznek, a megállapodásra bármelyik fél hivatkozhat bíróság, választottbíró előtt is. Bármelyik fél, vagy – ha megegyezésre nincs esély – a mediátor úgy dönthet, hogy az eljárást be kell fejezni; befejeződik az eljárás a felek megállapodásával is. Eltérő megállapodás hiányában a felek az eljárás költségeit egyenlő arányban viselik. Ha a felek között választottbírói kikötés is van – ezt a mediációról szóló megállapodás is tartalmazhatja – egyezés hiányában a felek úgy dönthetnek, hogy az eljárás arbitrációvá alakuljon.

4. Röviden Sport Állandó Választottbírósról

A magyar Sport Állandó Választottbírószág 2001. augusztus 1-én kezdte meg működését¹¹, működtetője az a Nemzeti Sportszövetség, amelynek tagjai alanyi jogon a sportági országos szakszövetségek, és tagjai lehetnek az országos sportszövetségek is¹². A Választottbírószág elnökét és 15 bíróját is a Nemzeti Sportszövetség választja, kettőt a NOB javaslatára¹³. Álláspontom szerint ez felveti ugyanazt a problémát, amelyet az Elmar Gundel ügyben érintettünk, hiszen így a sportági szakszövetségek véleményének túlsúlya jelenhet meg, de legalábbis a szervezetnek számolnia kell ennek vádjával. A Választottbírószág hatásköre szűkebb, mint a CAS nemzetközi hatásköre, nem terjed ki valamennyi jogvitára, hanem csak

Internationale de Natation Amateur – FINA) azzal, hogy a 2000-es sidney-i olimpiára kifejezetten megengedte a versenyzők számára nagyobb sebességet, több kitartást, jobb felhajtóerőt biztosító egészsztestes fürdőruhák alkalmazását, nem sértette-e saját szabályzatát, amely tiltja minden olyan eszköz igénybevételét, amely az úszók számára nagyobb sebesség elérését, jobb felhajtóerőt, vagy nagyobb állóképességet biztosít. A CAS véleménye szerint a FINA-nak módja volt a saját szabályainak ilyen értelmezésére. (Advisory Opinion CAS 2000/C/267; hivatkozik rá: Ian Blackshaw: The Court of Arbitration for Sport: an International Forum for Settling Disputes Effectively „Within the Family of Sport” ld.: www2.warwick.ac.uk/fac/soc/law/elj/eslj/issues/volume2/number2/blackshaw.pdf)

¹¹ Az akkor hatályos sportról szóló 2000. évi CXLV. tv. 53. § és 92. § (9) szerint. A működésére vonatkozó mai szabályokat a 2004. évi I. tv. 47. §-a tartalmazza. A Sport Állandó Választottbírósról részletesen: Sárközy Tamás: Sportjog (A 2004-es sporttörvény magyarázata) (HVG-ORAC)

¹² 2004. évi I. tv. 42. § (2), 42. § (3) f)

¹³ 2004. évi I. tv. 47. § (6)

a következőkre: a sportszövetségek és tagjaik, illetve a tagok egymás közötti - a sportszövetségekhez kötődő tevékenységük körében keletkezett - sporttal kapcsolatos jogvitákra; a sportszövetségek, illetve a sportolók és a sportszakemberek közötti sporttal kapcsolatos jogvitákra; a sportszervezetek, illetve a sportolók és a sportszakemberek közötti sporttal kapcsolatos jogvitákra¹⁴. A felsorolás tehát nem tartalmazza pl. a szponzorok és a sportolók, sportszervezetek közötti jogvitákat, annak ellenére, hogy a CAS ilyen vitákkal is foglalkozik, sőt működése kezdetén az ilyen viták jelentek meg nagyobb számban a CAS előtt. Nem tartalmazza a felsorolás pl. a játékosügynökök igényeivel kapcsolatos vitákat sem.

Sajátos megoldást is alkalmaz a magyar szabályozás: olyan – versenyengedély kiadására vonatkozó, igazolási és átigazolási, sportfegyelmi, illetve az indulási joggal kapcsolatos – eseteket is meghatároz, amikor az egyik fél – a sportoló, sportszakember, sportszervezet – a másik fél – a sportszövetség – alávetése nélkül is a Választottbírósághoz fordulhat, ellentétben a CAS szabályzatokkal, amelyek szerint a sportszövetség vagy alávetési nyilatkozata, vagy az alapszabálya ilyen rendelkezése alapján perelhető a CAS előtt. Ezekben az esetekben tehát a sportoló, sportszakember, illetve a sportszervezet maga választhat, hogy rendes bírósághoz, vagy a Sport Állandó Választottbírósághoz fordul-e.

5. Rendes bíróság, vagy választottbíróság?

A fentiekből is látható, hogy a sport jogviták rendezésére a rendes bírósági út és a választottbírósági út egyaránt rendelkezésre áll. Felmerül tehát a kérdés, hogy milyen előnyei, hátrányai vannak a kétféle eljárásnak. A gazdasági választottbíráskodás előnyeiről és hátrányairól szóló részletes elemzések közismertek, kérdés, hogy a sport sajátos viszonyaira ezek mennyiben alkalmazhatóak. Nyilvánvalóan abban a körben, ahol a magyar Választottbíróság – a fenti korlátozás ellenére – kifejezetten gazdasági jellegű vitát dönt el, az előnyök, hátrányok mérlegelése nem tér el a gazdasági választottbíráskodásban megszokottól. Ha azonban sportszövetség határozatának megsemmisítése kérdésében dönt a Választottbíróság, lehetnek speciális problémák. A választottbíráskodás előnyei között szokás említeni annak gyorsaságát, olcsóságát, a választottbírók különleges szakértelmét, az eljárás titkosságát, és azt, hogy a felek maguk választhatnak bírót, így inkább magukénak érezhetik az eljárást¹⁵. Kétségtelen, hogy a gyors eljárás a sportban kiemelkedő jelentőségű, hiszen egy sportszövetségi határozat szólhat pl. egy sportszervezet kizárásáról, amely esetben ha egy lassú eljárásban csak évekkel később, három bajnoki év lezárultával születik döntés, aligha lehet orvosolni a jogellenes határozat következményeit. Ugyanakkor sport ügyekben speciális, gyorsított eljárási szabályokat lehetne alkotni rendes bíróság előtti eljárásra is, adott esetben – tekintettel arra, hogy sportszövetségi határozatok megtámadása esetén maga a bírósági eljárás már jogorvoslati jellegű – a szabálysértési határozatok megtámadásához hasonlóan egyfokú bírósági eljárás is elképzelhető lenne álláspontom szerint. Így az eljárás gyorsasága tekintetében nem lenne lényeges különbség. Határozat megtámadási perekben a rendes bírósági eljárás általában költségmentesebb, mint a választottbíráskodás¹⁶, ez az érv tehát itt nem jöhet szóba. A bírák speciális szakértelme itt is jó érv lehet a választottbíráskodás mellett, de a rendes bíróságon is lehet sporthoz értő bírakat találni, és a sportügyeket nekik kiosztani.

¹⁴ 2004. évi I. tv. 47. § (1)

¹⁵ Angolszász államokban a különbségek között említik még az esküdtszék hiányát, vagy azt is, hogy a választottbírósági döntések nem teremtenek precedenst.

¹⁶ A választottbírók tiszteletdíja az ilyen eljárások illetékénél nyilván magasabb, ugyanakkor ilyen ügyekben ritka a költséges bizonyítás.

A választottbíráskodással szemben gyakran felhozott érv azonban, hogy ezek a testületek nem jutnak el a bírói függetlenség olyan magas fokára, mint a rendes bíróságok. Az előnyök közt említett szabad bíróválasztás pedig csak fokozza a veszélyt, hogy az erősebb fél esélyei jobbak lesznek a választottbírószágon. Kérdés, hogy ez, a gazdasági jogvitákban a gyorsabb eljárás kedvéért elfogadott hátrány a nagyobb nyilvánosságnak kitett sportjogi vitákban is elfogadható-e. Egy sporttal foglalkozó választottbírói testületben nyilván a sporthoz ezer szállal kötődő választottbírók foglalnak helyet, akik a közvélemény szemében könnyen tűnhetnek úgy, hogy a peres felek valamelyikével szimpatizálnak, vagy éppen ellenkezőleg, annak veszét kívánják a tényállástól függetlenül. A sporttal kapcsolatos ügyek lényegesen nagyobb nyilvánosságot kapnak, mint a gazdasági arbitráció ügyei, és ezekben az ügyekben a nagy létszámú szurkolótáborok, akik csapatát, vagy kedvenc sportolóját az ítélet sújtja, gyakran nehezebben emésztnek meg egy olyan döntést, amit a sportból ismert, esetleg ellenérdekű személyek hoznak, mint egy rendes bírósági ítéletet. Ez az az ok, ami miatt álláspontom szerint – legalább nemzeti szinten – a rendes bíróságok alkalmasabbak a sportjogi viták megoldására, mint a választottbírószágon, más kérdés, hogy a rendes bíróságok ilyen eljárására speciális szabályok megalkotása lenne indokolt.

Arról sem szabad azonban megfeledkezni, hogy bizonyos esetekben kényszerhelyzetbe kerülhet a sportoló, sportszervezet: az MLSZ Alapszabálya pl. tiltja a rendes bírói utat, amely így fegyelmi vétség.¹⁷ De nem is fogadhatna el más szabályt az MLSZ, hiszen a FIFA Alapszabály¹⁸ 62. cikke és az UEFA Alapszabály¹⁹ 60. cikke értelmében pedig választottbírói útra tartoznak az UEFA tagszövetségeinek, és azok tagjainak vitái, a rendes bíróságokhoz fordulni pedig tilos²⁰. Álláspontom szerint ez a szabályozás nem szerencsés. Nem szolgálja a választottbírószágon függetlenségébe, pártatlanságába vetett hitet az, ha valakit fegyelmi szankciókkal kívánnak arra szorítani, hogy választottbírószágot vegyen igénybe.

¹⁷ MLSZ Alapszabály 6. sz. melléklet: <http://www.mlsz.hu/anyagok/szabalyzat/2006-2007/mlszalapszabaly.pdf>

¹⁸ The Statutes <http://www.fifa.com/aboutfifa/documentlibrary/organisation.html>

¹⁹ <http://www.uefa.com/newsfiles/19081.pdf>

²⁰ A FIFA és az UEFA saját döntései ellen pedig a CAS joghatóságát ismeri el kizárólagosan.